

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ ТА ОСВІТИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

**ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»**

третього рівня вищої освіти

за спеціальністю В9 Історія та археологія

галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

кваліфікація: доктор філософії з історії

**ЗАТВЕРДЖЕНО
ВЧЕНОЮ РАДОЮ УНІВЕРСИТЕТУ
Голова вченої ради**

**Віталій КУРИЛО
(протокол № 11 від 30.05.2025 р.)**

**Освітньо-наукова програма
набуває чинності
з 01-вересня 2025 р.**

**Проректор з науково-педагогічної
роботи**

**Світлана БОБК
(наказ № 76-ОД від 02.06. 2025 р.)**

Полтава – 2025

СТОРІНКА ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми
«Історія та археологія»

третього рівня вищої освіти

за спеціальністю В9 Історія та археологія

галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

кваліфікація: доктор філософії з історії

ПОГОДЖЕНО

Завідувач кафедри історії та археології

_____ Олександр НАБОКА
«31» березня 2025 р.

Гарант освітньо-наукової програми

_____ Олександр НАБОКА
«31» березня 2025 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма базується на таких документах:

- Закон України «Про вищу освіту»;
- Національна рамка кваліфікацій, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341;
- Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене наказом МОН України від 15.05.2024 № 686;
- Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261;
- Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.
- Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Розроблено проєктною групою спеціальності В9 Історія та археологія у складі:

1. Гарант програми (керівник проєктної групи) – Набока О. В. – завідувач кафедри історії та археології Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», доктор історичних наук, професор
2. Михальський І. С. – професор кафедри історії та археології Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», доктор історичних наук, професор;
3. Алтухов О. А. – доцент кафедри політології і міжнародних відносин Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», кандидат історичних наук, випускник аспірантури університету 2018 р.
4. Мілованова О. В. – директор Луганського обласного краєзнавчого музею.
5. Черкащенко О. О. – здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Програму обговорено на засіданні кафедри історії та археології
Протокол від 31 березня 2025 р. № 9.

Програму схвалено на засіданні вченої ради навчально-наукового інституту соціальних і гуманітарних наук
Протокол від 03 квітня 2025 р. № 8.

Відомості про рецензентів – зовнішніх стейкхолдерів:

1. Борисова О. В. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії, археології та гуманітарних наук КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія Харківської обласної ради».
2. Литвиненко Р. О. – доктор історичних наук, професор кафедри історії та археології Донецького національного університету імені Василя Стуса.
3. Провоторова М. В. – директор Краєзнавчого музею Новоайдарської селищної ради, голова ГО «Спільнота митців "Арт Гвард і Я"».

1. Опис освітньо-наукової програми зі спеціальності В9 Історія та археологія

Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», навчально-науковий інститут соціальних і гуманітарних наук
Назва освітньої програми	Історія та археологія
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В9 Історія та археологія
Спеціалізація або предметна спеціальність (за наявності)	–
Опис предметної області	<i>Об'єкти вивчення:</i> теоретичні та прикладні засади історичної науки; філософські проблеми, правові та етичні основи наукової діяльності; академічне письмо і наукова комунікація; сучасні підходи до історіографії і джерелознавства; методика навчання історії у закладах вищої освіти. <i>Теоретичний зміст предметної галузі:</i> філософські засади й методологія наукового пізнання в історії, структура і логіка історичного дослідження, академічна доброчесність, теорія й методика історичної науки, розвиток історіографії та джерелознавства, освітня й комунікаційна роль історії в сучасному суспільстві. <i>Методи, методики і технології:</i> загальнонаукові і спеціальні наукові методи, які застосовуються під час здійснення історичних досліджень, а також методики і технології, які використовуються для вивчення, збереження та використання пам'яток археології, історії і культури. <i>Інструменти та обладнання:</i> цифрові освітні ресурси, інформаційно-комунікаційні технології, цифрові інструменти опрацювання текстової та графічної інформації. цифрові бази джерел та наукових публікацій, методичне забезпечення освітнього процесу.
Цілі освітньої програми	Підготовка висококваліфікованих фахівців в галузі історії та археології, що передбачає здобуття компетентностей достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних наукових проблем у галузі історичної науки та дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, проведення оригінального наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що відповідає місії університету у забезпеченні підготовки конкурентоздатних фахівців на основі органічної єдності високоякісного студентоцентрованого навчання, диджиталізації, наукової діяльності, розвитку соціальної активності, креативності, патріотизму.

Тип освітньої програми	освітньо-наукова
Мова (мови) викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання ОП	60
Форми здобуття освіти за ОП і розрахункові строки виконання ОП за кожною з них	денна, заочна 1 рік
Вимоги до освіти осіб, які можуть розпочати навчання за ОП	наявність освітнього ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста
Компетентності випускника	Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері історії та археології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань. Загальні компетентності ЗК 1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми історичних наук на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності, а також механізмів правового регулювання інтелектуальної власності. ЗК 2. Здатність використовувати українську і іноземну мову для проведення досліджень, презентації результатів власного наукового дослідження і спілкування в іншомовному науковому і професійному середовищі в усній та письмовій формі. ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та критичного аналізу інформації з різних джерел. ЗК 5. Здатність до організації і проведення оригінальних наукових досліджень, у т.ч. із застосуванням сучасних інформаційних технологій. ЗК 6. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК 7. Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність) та організовувати власну науково-творчу діяльність. ЗК 8. Здатність розробляти та реалізовувати наукові проєкти і програми в історичній галузі. ЗК 9. Здатність до міжособистісної та кроскультурної комунікації, адаптивності та командної роботи. ЗК 10. Здатність до критичного, системно-раціоналізованого мислення, толерантності до різних ідей, принципово нових точок зору і фактів дійсності, що ґрунтуються на системному теоретичному світогляді.

	Спеціальні (фахові) компетентності СК 1. Здатність обирати найбільш релевантні методи, методики та підходи для здійснення досліджень в галузі історії та археології. СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу наукового доробку з історичних наук, розуміння сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної історичної науки, її критичного осмислення. СК 3. Здатність аналізувати та порівнювати різноманітні теорії, концепції, гіпотези в межах предметної сфери наукового дослідження, глибоко розуміти специфіку сучасного понятійного апарату, пропонувати адекватні висновки та пропозиції. СК 4. Здатність здійснювати критичний аналіз і визначати рівень об'єктивності інформаційних джерел різних видів, встановлювати та оцінювати достовірність та репрезентативність історичної інформації. СК 5. Здатність створювати нові історичні знання через проведення оригінального дослідження, якість якого може бути визнана на національному та міжнародному рівнях. СК 6. Здатність до ефективного управління дослідницьким процесом, зокрема визначення цілей та оптимальною поєднання пріоритетних і поточних видів діяльності з історії та археології. СК 7. Здатність застосовувати на практиці принципи комплексного дослідження в історії та археології. СК 8. Здатність до публічного представлення та захисту результатів дослідження, участі у наукових дискусіях на різних рівнях, відстоювання власної позиції. СК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність, використовувати професійно-профільні знання і практичні навички в освітньому процесі закладів вищої освіти для впровадження інноваційних методів вивчення історичних дисциплін. СК 10. Здатність репрезентувати результати наукових досліджень в масовій культурі, ЗМІ, мистецтві, кіно, літературі тощо
Програмні результати навчання, які дають право на присудження визначеної ОП освітньої або освітньо-наукової та професійної кваліфікації	ПРН 1. Знання концептуальних засад наукового пізнання, основних філософських методологічних підходів, концепцій розвитку науки і наукової раціональності, уміння застосовувати знання з філософії для пошуку методів і методології розв'язання конкретно-наукових проблем в історичній галузі. ПРН 2. Вміння розуміти специфіку наукового дискурсу іноземною мовою і його основних жанрів, демонструвати високу культуру академічного письма, використовувати іноземну мову для здобуття і передавання фахової інформації, репрезентації результатів власних наукових досліджень. ПРН 3. Знання норм наукової етики та дотримання

академічної доброчесності, основних понять і категорій в сфері правового регулювання інтелектуальної власності, видів відповідальності за порушення академічної доброчесності та прав на результати інтелектуальної діяльності, уміння застосовувати правові акти та документи у сфері захисту результатів інтелектуальної діяльності і дотримання академічної доброчесності.

ПРН 4. Знання сутності та комплексу вимог до наукового проекту з історії та/або археології, особливостей, правил оформлення та уніфікації наукових документів, уміння скласти модель творчої роботи, програму і план дослідження, управляти проектом на всіх його стадіях, обґрунтовувати практичну значущість результатів і оформляти результати наукового проекту.

ПРН 5. Знання новітніх методологічних напрямів сучасної історичної науки, уміння використовувати методологічний інструментарій історичних досліджень для проведення самостійної науково-пошукової роботи.

ПРН 6. Знання принципів дослідження в науці загалом та історичних науках зокрема, характеристик та особливостей основних методів історичних досліджень, специфіки використання сучасних інформаційних технологій в історичній науці, вміння раціонально добирати і використовувати різні методи для збору і аналізу даних.

ПРН 7. Знання основних джерел з історії історичної думки, логіки розвитку історичних студій сучасності, основних концепцій історіописання, уміння орієнтуватися в основних проблемах сучасної історіографії, аналізувати діяльність провідних історіографічних шкіл, застосовувати отримані знання для написання історіографічних оглядів, здійснювати аргументовану критику історичних праць та виділяти невирішені проблеми в історіографічному масиві.

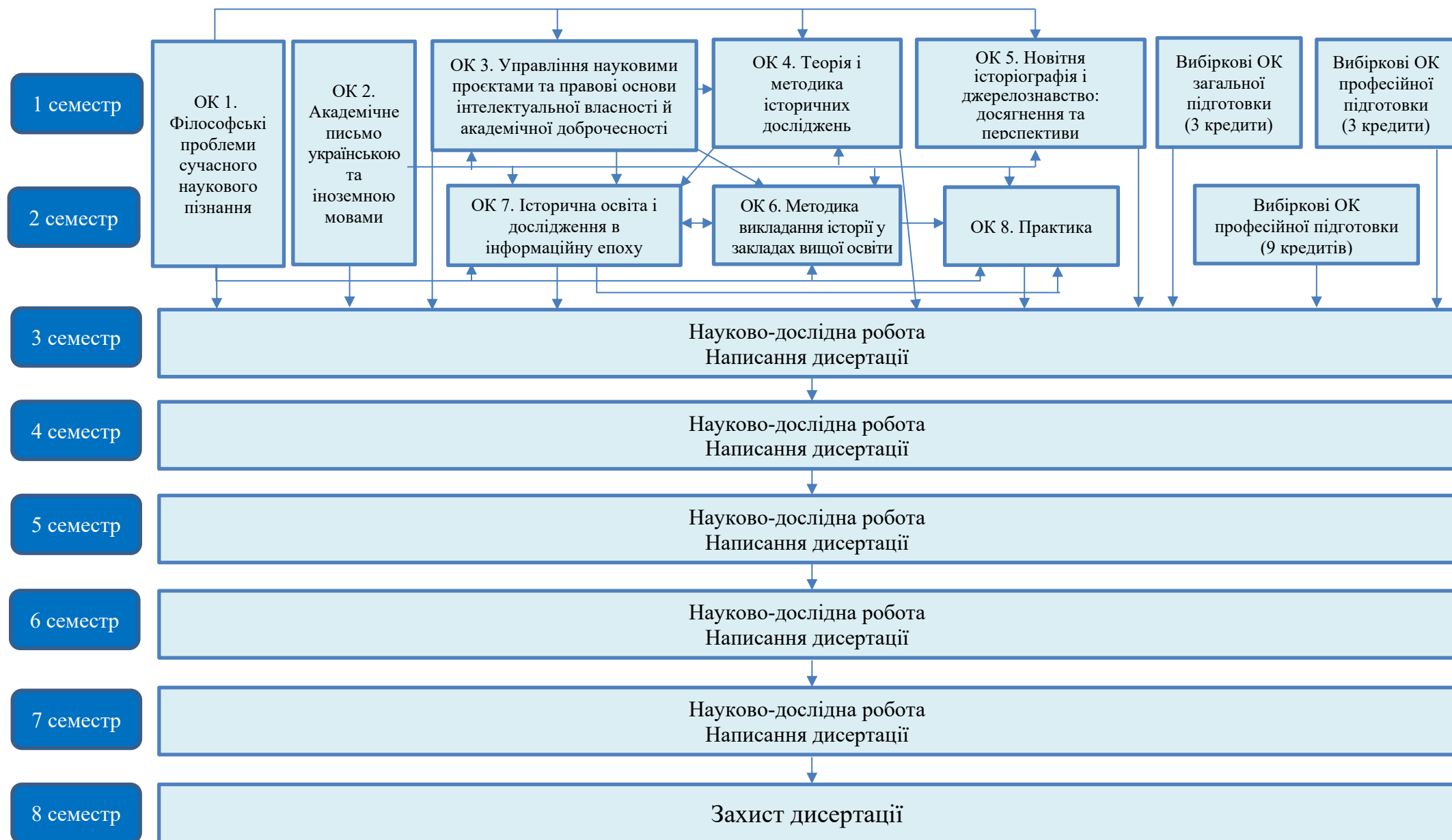
ПРН 8. Знання основних етапів розвитку історичного джерелознавства, методів історичного та джерелознавчого дослідження, основ критики історичного джерела, уміння орієнтуватися в основних напрямках сучасного джерелознавства, уміння класифікувати різні види історичних джерел.

ПРН 9. Знання основних нормативних документів, що стосуються системи освіти, прав й обов'язків суб'єктів освітнього процесу, знання методики навчання історичних дисциплін у закладах вищої освіти, уміння розробляти та впроваджувати навчальні та виховні завдання, враховувати в педагогічній діяльності вікові та психологічні особливості здобувачів вищої освіти, використовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності, діагностики, контролю та оцінки її ефективності, організовувати раціональний педагогічний документообіг тощо, у т.ч. з використанням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.

	ПРН 10. Планувати наукове дослідження для вирішення важливої задачі в галузі історії та/або археології, формулювати та перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні наукові аргументи і докази, підтверджені історичними джерелами, демонструвати результати власних наукових досліджень з історії та/або археології академічній спільноті. ПРН 11. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями. ПРН 12. Вміння застосовувати отримані теоретичні знання у науково-дослідній роботі, інтегрувати теоретичні знання з історії та археології в практичний досвід.
Форма (форми) атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється за двома формами: проміжна атестація і підсумкова атестація. В якості проміжної атестації є наприкінці кожного семестру здобувачі освіти звітують про виконання індивідуального навчального плану (I рік навчання) та індивідуального плану наукової роботи (I – IV роки навчання) на засіданні кафедри історії та археології. Формою підсумкової атестації є публічний захист наукових досягнень у формі дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді. Вимоги щодо процедури та особливих умов проведення публічного захисту визначаються Кабінетом Міністрів України.
Можливості працевлаштування за здобутою освітою	Випускник може працювати на посадах, пов'язаних з науково-дослідною діяльністю в історичній сфері та у сфері викладацької діяльності в Україні та за кордоном. Сфера діяльності, основні посади, професійні назви робіт, професійні можливості випускників за Національним класифікатором професій України ДК 003:2010: 2310.2 асистент, викладач університету та закладу вищої освіти; 2431.2 архівіст, зберігач експонатів, зберігач фондів; 2442.1 молодший науковий співробітник, науковий співробітник, науковий співробітник-консультант (археологія); 2443.1 молодший науковий співробітник, науковий співробітник, науковий співробітник-консультант (історія).
Процедури присвоєння професійних кваліфікацій	Присвоєння професійної кваліфікації не передбачено

2. Перелік обов'язкових освітніх компонентів (ОК) і їх логічна послідовність

Код н/д	Освітні компоненти освітньо-наукової програми	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
ОК 1.	Філософські проблеми сучасного наукового пізнання	6	залік
ОК 2.	Академічне письмо українською та іноземною мовами	6	залік
ОК 3.	Управління науковими проєктами та правові основи інтелектуальної власності й академічної доброчесності	6	залік
ОК 4.	Теорія і методика історичних досліджень	6	екзамен
ОК 5.	Новітня історіографія і джерелознавство: досягнення та перспективи	6	екзамен
ОК 6.	Методика викладання історії у закладах вищої освіти	3	екзамен
ОК 7.	Історична освіта і дослідження в інформаційну епоху	3	екзамен
ОК 8.	Практика	9	залік
Загальний обсяг обов'язкових освітніх компонентів:		45	

3. Матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам освітньої програми.

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8
ЗК 1	+		+	+				
ЗК 2		+	+	+		+	+	+
ЗК 3	+			+	+		+	
ЗК 4			+	+	+		+	
ЗК 5	+		+	+			+	
ЗК 6		+	+	+			+	
ЗК 7			+	+		+	+	+
ЗК 8			+	+				
ЗК 9		+				+		+
ЗК 10	+			+	+			
СК 1	+			+			+	
СК 2				+	+			
СК 3	+			+	+			
СК 4					+		+	
СК 5			+	+	+		+	
СК 6			+	+			+	
СК 7				+		+	+	+
СК 8		+		+				+
СК 9						+		+
СК 10		+	+			+		+

4. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними освітніми компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8
ПРН 1	+			+				
ПРН 2		+		+				+
ПРН 3			+	+				+
ПРН 4		+	+	+				
ПРН 5				+			+	
ПРН 6	+			+	+		+	
ПРН 7	+				+			
ПРН 8					+		+	
ПРН 9						+		+
ПРН 10		+	+					
ПРН 11		+	+				+	
ПРН 12				+		+		+